

Orðaskifti:

Fólkaflokkurinn 60 ár í ár

- ein jubileumsgrein

Í december komandi rundar tann Foroyksi Fólkaflokkurinn, sum fjórasti flokkur í landinum, 60-ára hvarvið. Og hóast hetta ikki endiliga nýttist at fara til daprar tankar um svikjandi andsevní, maktarloysi ella at ganga í barnðomi, so er tað kanska ikki av leið eina løtu, at rætta ryggin eitt vet og hyggja nakað fram fyri seg, og kanska eisini at skeita aftur um bak, í eini roynd at gera upp, um hvussu skarst, táð samanum kom.

Ti stutt er mangan frá sigri til fall, og næstan alt er relativt. Ein morgun snemma í oktober '92 byttu vónbjartir stjórnarar í Sjóvinnubankanum, sum var eitt yndisbarn flokksins, út ein hóp av fripartabrovum. Var tað ikki just á 60 ára stovningardegi bankans? Og táð solin fór til víðar, høvdu brovini - óansæð aljóðandi - eitt kontantvirði á leið sum «ávisin frá í gjár» -.

Tað var helst í størstu lagnulotu landsins, at menn úr Vinnuflokkinum og úr Sjalvstýrisflokkinum stovndu til fundar, í eini trán eftir at finna ein felags front til frama fyri land og fólk, og úrslitið bleiv so «fólksins foroyksi flokkur».

Úti í heimi.

Tíðirnar tá vóru ótryggar. Bara 20 ár frammanundan hevði russiska heimsveldið, og mong lond teimum á baki, skifti stýrisskipan sína út við aðra betri - hildu teir. Eina skipan, sum mong settu sitt álít á - og fleiri máttu lúta fyri - í teiri vón, at nú fór at roða í eystri fyri allar tjóðir sum válaðu í or-maktan og vegloysi.

At stavnhalð og stevnumið teirra ikki bar á mál í stættarloysisins sælu, er so ein onnur søga, og sum so longu heimsøga.

Tað var ein herkin burður at bera í heim, sum eisini kemur til sjóndar í bókunum hjá Sjolokhov. Ein lagnuleið, sum tú longu hómar hjá teim gomlu

meistarunum sum Tolstoj og Dostojevski. Og ein svarur eftirburður, lýstur í øllum sínum veldi og vesældomi av Pasternak og Solsjenitsyn.

Hinvegin vóru einans 10 ár liðin síðani figgjarskríðan leyp við bankakrakkinum í Wall Street í USA. Fylgjurnar vórðu ónskriligar. Hungur og hall, við blóðfátt og afturgond eisini á okkara naknu klettum.

Borgarakríggi í Spania-landi beindist fyri okkara meginmarknaði. Eingin úrtøka. Hús á tvang. Skipingu burtur. Stúran og náttarvaka í hvørjari vira. Og aðrenn nakar rættiliga fekk fótin fyri seg, var seinna kríggið - enn ræðuligari enn hitt fyrra - longu á kroppinum.

Í orrustunnar skugga.

Men á kreppuðum klekjast kallsevní, og ikki vóru tað nakrar bloytur, sum tá trinu inn á okkara heimliga torg og á Ting. Jóannes Patursson, fólkatalarari og skald, Christian Holm Jacobsen, úrmælingur í nýskapan á vinnulivssoknum. Tann logar- og sögufróði Poul Petersen, og sum er tann einasti, ið enn er eftir á lívi. Thorstein Petersen. Pauli Dahl, yvirleikni og hogt mettur um landið. Mál- og mentamáðurin Richard Long. Dastið av okkara bestu skiparum og siglandi fólki, so sum Jákup Heinesen (beiggi Fischer) og Víka-Rasmus. Menskir menn, sum Sámal Ellefsen, Antines Sørensen, Óla Jákup Jensen, Robert Joensen, Johs. Skeltanes o. a., og ikki at gloyma vinnulivstalentid Jógván F. Kjølbro.

Og foroyva fólk tók undir, og tað við lít. Ikki 4 ár seinni átti nýggi flokkurinn 12 av 25 tinglimum, og 10 ár eftir varð landsstýrissamganga skipað við 4 limum - har av teir 3 vóru úr Fólka-flokkinum.

Stór eru mannakor

Stórt var ætlað, og stórt varð lagt út. Nóg varð framt við skili, annað í bráskundi og okkurt betri ógjort. Tað vil so vera. Men ikki svitast tað, allikavæl, at í hesi krígstíð og ratióneringstíðini aftaná, settu hesir høvdingar landsins síni djúpu spor, og sum enn standa sum drangar í sögu fólksins.

Ein útlendskur mentamáður, sum vitjaði her á landi segði: «At bara ein maður, sum J. F. Kjølbro, gjordi meiri fyri tjóðarinnar menning og fyri foroykskt sjálvstýri, enn alt tað, sum tilsamans var skrivað um evnið í bløðum og bókum.»

Nú, tíðir broytast, og flokkar við. Og kanska skifti sjóarfallið í flokkinum longu, táð tað «ófeilbarliga rættarsystemið» og tað «óvilðiga embætismannaverkið» festi klómur í formann flokksins. Thorstein Petersen, og setti hann úttan fyri alla beinleiðis ávirkan bæði á lögtingi og fólkatíngi. Ein tianverri ikki ókend atgerð í «Maktarinnar matfleysi» mótvægis tjóðandi og truplum persónum, «sum torga broddi beint í mót», í hjálandahopi—.

Nakad av rættarkenslu var tó eftir, og hóast Thorstein ikki gavst á hondum, men vann alt meiri rættarlígt viðhald úr einum rættarsali í annan. So batti tað lítið. Ti aðrenn seinasti leikur var lokin, fekk hann ólíkssár, og so gjordist einki meir.

Dagurin í dag.

Síðani tá er nógvat runnið í havið, mangt er umbroytt, og ikki alt til frama fyri land og fólk. Og tí er kanska í tøkum tíma, at spyrja ein einfaldan og móguliga nærgangandi spurning: «Hvar eru so tann neyðuga nýhugsanin og undangongummennirnir í avleggara Vinnuflokksins í dag?»

Hvar er vinnulivsfólkið? Mentalfólkið? Rokskipararnir? Skaldini og hovundar-

nir? Og úrmælingarnir?

Er t. d. nakar av allari ting- og landsstýrismanning fólkaflaksins í heiðurligari útlutningsvinnu í dag? Her hava hinir stóru flokkarnir tó onkran: Javnaðarmenn hava Oldin, tjóðveldið hevur tann tungusnjalla Tór-björn, og sambandið hevur Edmund - ?!

Danski javnaðarflokkurinn spyr seg av og á: «Er farven falmet?» Og tí er tað helst ikki av leið, at aðrir flokkar eisini onkuntíð í rannsakan spyrja seg sjálfvan nakad tað sama. «Og sjálvsrannsakan skal til», dundraði fólka-floksmaðurin millum fremmand í Norðurlanda-ráðnum. «Tað fremur nýhugsan og úrslit!!»

Togn kom á Ting.

Tingmanning flokksins telur nú bara 8 tígandi av 32. Hesin sögusveipti flokkur Bóndans, sum tú skalt langt eystur um Balkan fyri at finna tess maka í fundamentalismu.

Vanligi limurin og veljarin setur spurningar til flokksins kosnu menn og kvinnur. Men einki svar. Spurningarnir fáa ikki ein gang innivist í mergjaða málgaði flokksins.

Nei, við lippufelli sum eitt óksahögg, og niðurbendum hestasköggvi í kinnklovunum, físa tey fólka-valdu firtin:

«So aldrin, vit svara. Vit sum strevast og stríðast og taka stórar beslutningar». Og ganga seigan í foroykskum búna á árliga «karnevallinum» á Ólavssøku millum ting og kirkju við tungum mini-krossum á bringuni. Sum eta fint á Prytaneion. Og hækka okkara egnu løn (+ nógvan fundarpening óansæð um eingir fundir eru), so sum okkum lystir.»

Eitt «Gruk» frá Piet Hein tekur okkum um hjarta. (Kanska eitt uppskot til hóskandi morgunsang ?):

«Eus vej gennem livet blir liflig at vandre den dag man forstår i sin inderste sjæl: Det er ikke nok, at man ærgrer de andre, Man skal også huske at glæde sig selv.»

«Nei, tað skuldi bara mangla, at nakar veljari vágar sær at spyrja okkum um nakad. Ti at spyrja, tað duga vit so nóg betur sjálvi. Serliga kunstigar spurningar á Tingi til okkum sjálvi, har svarið frammanundan er givið. Tað er so nemt og lekkurt.»

Og svorðsveigjandi stavnmaður flokksins á «Miðleingjuni» er avanseraður til ein sleivsvingandi «hygguspreiðandi» breyð-træl við «kjøtgrýtur Egypt-



Arnstein Niclasen hugleiðir um sögu Fólkaflaksins

alands». Eina millión krónur um árið fyri tveir hálv-tómar grýtur, takk!

Og tann fortugda tugga floksformansins á Tingi - um onkur skuldi havt sovið í timanum - er tey alment ansettu!!

Ja, Ja, eg meini tað - tann óvuga verð - tað meini eg: allir nevndarlímarnir, í tí fyrr so kraftmikla Forumi: Havnar Framburðsfelag, eru allir alment lóntir, og 60% av teim eru lærarar.

Óhóskandi spurningar

Ein helst eisini óhóskandi spurningur kundi nú verið: «Er lotan nú komin í ljósmála, at fólk aftur seta seg saman og fáa á fótur ein foroykskan - «Sjálvstæðis-flokk», sum í Íslandi: men til hetta krevst væl, at tókur er ein statsmaður av Davíð Oddssonar formati, og hann er nokk nakad ringur at fáa eyga á í hesum dögum—.

Ein spurningur er: «Hvussu kundu ein arrogant fyrisitingarligr konfirmantur og ein klossmaj-orur av einum landsstýrismanni, sum veljarar flokksins longu hovdu vrakað, geva einum gevum stovns-leiðara sekin, og tað úttan grund, forkláring ella orð - um ikki eið?»

Er nakar nakad feril av rættartrygd eftir í gamla flokki Pouls og Thorstein Petersens?!!

Ein annar spurningur, sum vanligi veljarin eisini tekst við er: «Nær, hvar og hvussu bleiv Finn Norman Christensen-doktrininn

viðgjord og samtykt í Fólka-flokkinum?»

Men hesum fáa vit væl svar uppi á komandi landsfundi. Um nakar verður.

(Forrestin, er tað bæði djart og sera klókt, at jubileums-landsfundurin verður lagdur í Lørvik, har tann seinasta vinnulivs-kempan - tann síðsti valutaskapandi mohikanarin - í Fólka-flokkinum til seinasta val mátti lúta fyri einum av teim vanligu «betri kvalifiseraðu».

So eitt hóskandi vinnuligt ervi, soleiðis, er væl ikki at forfjóna - -.)

(Men tak hetta nú ikki for persónligt, mín vinur, sum lesur hesar fáteku reglur. Meint verður sjálvsagt ikki við teg, soleiðisni. Tað kanst tú nokk forstanda- -.)

Nú ein dagin spurdi eg ein mentamann í flokkinum, og sum í mong ár hevur stuðlað flokkinn í bæði góðum og ringum tíðum: «Sig mær, hvat sigur tú nú til støðuna í flokkinum í dag? Ert tú sorgarbundin ella glettir tú bara uppgevandi á tonn?»

Hann svaraði við hesum orðum úr Njals sögu, táð kappin Skarphedinn inni í logandi skálanum bardist fyri lívinum, og álpsmenn spottandi roptu: «Hvussu er, grætur tú nú, Skarphedinn?»

Tá mælti Skarphedinn úr eldi og royki: «Ikki geri eg tað, men tað er satt, at illa sviður í eygunum.»

Arnstein Niclasen
10.04.1999

REPROZ
GRAFISKAR LOYSNIR

Tel +298 31 95 40
Fax +298 31 75 41
Alt innan prentlutir

Mail: jakzac@post.olivantfo